

Десети годишен общественно-политически форум срещу корупцията
28 януари 2009 г.
Център за изследване на демокрацията

Изказване на г-н Константин Пенчев, Председател, Върховен административен съд

Господин Шентов, уважаеми госпожи и господа! Господин Шентов ни върна десет години назад, аз ще ви върна шест години назад с един скромнен пример. През 2003 г. имах възможността пред един столичен вестник да кажа баналната за мен истина: че корумпирани магистрати има, че обществото знае кои са те, поне в рамките на самата гилдия, и интересно защо само специалните служби не знаят кои са те. Какво беше моето учудване, когато два дена след това мое изявление получих едно гневно заплашително писмо от тогавашния Висш съдебен съвет, с което буквално ме призоваваха да се явя незабавно и да дам обяснение за моите думи, като назова корумпираните магистрати, които аз познавам. Нека напомня, че тогава бях народен представител и бях извън юрисдикцията на Висшия съдебен съвет.

Следващ пример. През 2004 г. влезе в сила поредното изменение на Закона за съдебната власт с революционната за мен норма, която се оказа и много полезна, че всички заседания на Висшия съдебен съвет са публични. Тогавашният състав на Висшия съдебен съвет отказа да изпълни закона и трябваше да има решение на Върховния административен съд, което го задължи да спазва закона. Имаше изявления на висши магистрати „ако мен ме гледат журналисти по монитора, аз няма да говоря, аз няма да участвам в заседанията”.

Защо давам тези примери? Защото все пак наистина самата гилдия, самите магистрати извървяха доста голям път оттогава. В момента никой не поставя под съмнение възможността всеки да наблюдава заседанията на Висшия съдебен съвет и да ги коментира в пресата. Вече, слава богу, изживяхме и онази догма, че съдебните актове не се коментират. Да, те се коментират, всеки може да ги коментира. Друг е въпросът, че тези, които са влезли в сила, се изпълняват.

На мен ми се струва, че за първи път сега съдебната власт има реалната възможност да участва отвътре в съдебната реформа. Защо? Защото за първи път съдебната власт има вече административния капацитет да направи това – има Инспекторат на Висшия съдебен съвет, има и постоянно действащ Висш съдебен съвет, тоест един административен орган, който се занимава пет дена в седмицата осем часа на ден само с проблемите на съдебната власт, а не гледа на тях като на допълнителна работа, както беше дълги години досега.

Струва ми се много важно да посочим в какъв момент се намира Висшият съдебен съвет и какво предстои пред този орган тази година. Знаете, че с първата промяна на Конституцията от 2003 г. всички ръководни длъжности в съдебната система бяха направени мандатни, тоест на всеки пет години Висшият съдебен съвет се произнася служебно при изтичането на мандата дали съответният ръководител ще продължава да заема поста си или поста ще заеме друг ръководител, като всеки има право на два мандата. В тази насока искам да ви кажа, че работата, която трябва да извърши през течение на годината Висшият съдебен съвет, е от огромно значение за темата, която разглеждаме днес – за борбата с корупцията. Защото да назначим един корумпиран

ръководител на най-ниското районно ниво, неспособен човек, без качества или, не дай боже, човек, за когото сивата икономика е платила, за да бъде назначен на този пост - защото има много такива случаи и няма защо да крием, то този човек ще отрови поне своя съдебен регион, там, където той ще назначава по свой образ и подобие и той ще поощрява тези, които работят по неговия образ и подобие. Затова е много важно Висшият съдебен съвет час по-скоро да изработи ясни, прозрачни правила на атестиране и на конкурс. Защото конкурс ще има за всяка една длъжност. Искам да ви уведомя, че на 7 февруари предстои едно изнесено заседание на Висшия съдебен съвет, на което ще говорим именно по тези въпроси.

Другото важно при тези назначения – те трябва да бъдат мотивирани. Това е един многогодишен спор между различните състави на Висшия съдебен съвет и практиката на Върховния административен съд. Излагат се доводи: абсурдно е да искате от нас мотиви, когато ние гласуваме тайно. Макар че, между нас казано, и при явно гласуване никой не може да бъде задължен да мотивира защо гласува по един или друг начин. Но нашата практика е категорична и ние им казваме така: абсурдно е да си мислите, че вие, върховният, конституционният кадрови орган на съдебната власт, можете да си позволите да кадрувате мълчаливо, без да излагате мотиви! И то убедителни мотиви! Без мъжествено да застанете и да кажете защо сте за тази или онази кандидатура. Това е едното, което ни предстои.

Другото, което ни предстои, е дисциплинарната практика. Вече имаме Инспекторат, Инспекторатът работи, прави проверки – тематични или *ad hoc*, и прави своите предложения било за наказание, било за поощрение - защото има и такива случаи, слава богу.

На мен ми се струва, че дисциплинарната практика на Висшия съдебен съвет трябва да се развива така, че при всяко съмнение за корупция, при всяко съмнение за корупционни връзки съответният магистрат да бъде изгонван от системата като петнящ името и честта на съдебната власт. Обвиняват ме, че Висшият съдебен съвет не е трибунал, че не можело при съмнение да съди. Не, ние не съдим, ние не сме съд и не вкарваме никого в затвора за корупция, но тъй като досега не съм видял в затвора да бъде вкаран някой от магистратите за корупция и тези магистрати, които аз имах предвид в онова изказване през 2003 г. продължават да си работят и процъфтяват в системата, дайте поне да направим това, което ние можем. Ако има съмнение за връзки с бандити - на една маса ядеш, пиеш, водиш съмнителни разговори по мобилни телефони или други съмнителни контакти – бъди любезен, напусни системата! По този начин, когато, от една страна, ние поощрим добрите, честните, можещите и им дадем в ръцете възможността да ръководят системата и когато изгоним всички, които са негодни, които са корумпирани или поне има съмнение за това, мисля, че това е пътят да създадем антикорупционна среда при нас, за да може отгук нататък нашите съдебни състави, нашите съдии да правораздават и да наказват корупцията във всякакви конкретни проявления.

Нека ви кажа как аз виждам тази борба. Защото това е борба, всяко едно гласуване е борба, зад всеки един глас стои нечий интерес, някакви мотиви. На противната страна са парите на сивата икономика, влиянието на тези политици, които имат връзки със сивата икономика. Кой са на нашата страна? Да, честните магистрати, които са много повече, способните, младите, които влизат с конкурс, които се преборват, които доказват своите качества. Но ми се струва, че без решаващата помощ на гражданското общество ние не можем да направим нищо и нашите усилия ще бъдат обречени на провал. Затова

аз наскоро призовах за свиреп мониторинг. Искан да кажа: не се доверявайте, реформата не е завършила, дишайте във врата ни, гледайте ни, наблюдавайте ни, критикувайте ни за всяко едно назначение, за можем наистина да си свършим работата! Аз съм възрастен човек, знам, че на света има и добро, и лошо, има болести, има природни бедствия, има и корупция. Да, има корупция, какво да правим, това е една от злините. Печелят корумпирани президенти, премиери, народни представители, министри – някак си живеем с тази мисъл, както с мисълта и за другите злини. Но, честно казано, когато чуя за подкупен съдия, не мога да се примиря с тази мисъл. Това е все едно лекар-убиец.

Затова нека всички заедно да се обединим и да направим така, че в близко време словосъчетанието „подкупен съдия” да бъде пример на оксиморон.